

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ОБРАЗІВ КЛАСИКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЛІТЕРАТУРІ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Козак Лілія Ігорівна, Федорова Олеся Василівна
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Abstract. The article deals with the problem of rethinking and rewording history in the literature of postmodernism. The new Postmodern genre of historiographic fiction is defined.

The key features of English classical writer John Milton's self-image are investigated on the basis of his literary works analysis. The prospect of the further scientific investigation of the studied problem are defined.

Key words: image, John Milton, historiographic metafiction, rethinking history, postmodernism.

Переосмислення історії набуло великого значення в літературі постмодернізму. Адже постмодернізм глибоко зацікавлений в переосмисленні та переформулюванні простору і часу. Значна частина постмодерністського експерименту у поданні минулого впливає з невдоволення читачів традиційною науковою історією, її нездатністю ефективно описувати «екстремальні» події, пов'язані з тоталітарними режимами ХХ століття: Голокост, «індустріалізований геноцид», використання атомної зброї (Хіросіма, Нагасакі) та іншої зброї масового знищення (бомбардування, протипіхотні міни, ракети на далекі відстані), вибух і міграція населення в світі, нові види хвороб (СНІД), глобалізація та ін [4].

Вимоги маргінальних груп розглядались як другорядні, відносно великих подій традиційної історії, тому представлення таких трагічних подій створило підґрунтя нових жанрів літератури та кіно. Давнє протистояння історії і пам'яті створило «історію боротьби спогадів пригноблених». З'являється новий жанр літератури, який отримав назву історіографічна металітература. Історіографічна металітература - це жанр, який з'являється у просторі між вигаданим та історією. Термін «історіографічна металітература» запропонований канадським

літературознавцем Ліндою Хатчеон, яка описує його як жанр, що створює підстави для переосмислення та переформулювання змісту минулого [3].

Місце Джона Мільтона в історії літератури ніколи не було чимось постійним і незаперечним. Пояснення цьому слід шукати в ідейних переконаннях Мільтона, адже це ім'я настільки тісно пов'язане з пуританізмом, що всі наступні покоління сприймали його спадщину насамперед у цьому контексті. До п'ятдесяти років Мільтон повністю осліп. Дивом Мільтону вдалося знайти в собі сили для виконання задуму, який він виношував і плекав десятки років. Він приступає до головної праці життя - написання біблійної поеми про Бога Творця, про світ ангелів і про перших людей, про рай втрачений і повернутий. Сім років виснажливої роботи витратив незрячий Мільтон для втілення свого грандіозного задуму [1].

«Втрачений рай» був завершений в 1665 році. Поема «Втрачений рай», за зауваженням багатьох істориків і богословів, визначає розуміння і тлумачення Біблії в англomовному світі. Про багатьох класичних поетів кажуть, що вони випробували на собі вплив Біблії. Мільтон же не просто творив під впливом Вічної Книги - він жив і дихав біблійними образами. Біблія була для нього альфою і омегою будь-якого пізнання. Тому, мабуть, він і зміг створити пісню про любов Божу і піднесену подружню любов.

Майстерність Мільтона-художника яскраво відобразилося в описі діючих осіб поеми «Втрачений рай». Мільтон поступово розкриває в ній різнобічні образи своїх героїв. Так, наприклад, зображуючи Адама, Мільтон втілює доблесть, мудрість, мужність. З цими якостями з'єднана жива людська чарівність Адама, одухотворяє його слова і жести. Царствений, мужній і чарівний Адам представлений в «Втрачений рай» як гармонійний образ людини.

Внутрішній світ Адама багатий, він наділений вільною волею. Мільтон був переконаний, що «вільна воля», що спрямовується розумом, допоможе людству знайти істинний шлях, який приведе людей до щастя і справедливості. Свою віру в силу розуму, доброї волі людини Джон Мільтон висловив алегорично. На

відміну від багатьох інших письменників як пуританського, так і католицького напрямків, які вважали людину іграшкою в руках «Провидіння» або «Приречення», Мільтон прославляє в «Втраченому раї» «вільну волю» Адама як рішучу людину, яка досягне великих висот в майбутньому.

На нашу думку, саме Адам є авто-образом Джона Мільтона, тому що в реальному житті поет, так само володів силою думки, пристрасті і характеру, був втіленням сили, мужності і глибокодумності. «. . . вони майже всі живуть в самій гущі інтересів свого часу, беруть жваву участь в практичній боротьбі, стають на бік тієї чи іншої партії і борються, хто словом і пером, хто мечем, а хто і тим й іншим разом. Звідси та повнота і сила характеру, які роблять їх цільними людьми». Характер – важлива сторона таланту, особливо якщо митцю доводиться жити в тяжкий і бурхливий час, подібний тій революційній епосі, коли жив Мільтон. Він повною мірою проявив силу і цільність свого характеру.

Інша поема, а саме драматична, в якій ми можемо простежити авто-образ Джона Мільтона - «Самсон-борець», в якій знову пролунав заклик до дії і помсти. Герой поеми - біблійний герой Самсон. Засліплений ворогами, самотній, в стані недругів, беззбройний, Самсон виявляється незламаним і вступає в смертельну сутичку з противником. Таким ми можемо побачити і Мільтона, тому що він опинився в самому центрі боротьби партій і рухів. Дуже добра і чуйна людина, він, звичайно, не міг залишатися байдужим глядачем духовних і політичних баталій. Тому, Мільтон випускає у світ гострий публіцистичний твір та бориться за права свого народу. Проти нього організовували цькування, але він не здавався, тому що він мужній, сильний, відважний, він - «воїн».

Ціною свого життя як Самсон, так і Мільтон готові наблизити перемогу свого народу над гнобителями. В образі Самсона, що піднімається, «щоб приборкати володарів землі і скинути ярмо сваволі», втілилися неприборканий дух і енергія саме Мільтона, Мільтона-борця. Весь драматизм твору побудований на складній гамі переживань Самсона, який від розпачу й зневіри підіймається до вершини людського героїзму, жертвуючи собою для визволення

свого народу. Так само і Мільтон, хоче позбавити свій народ від цькувань, жертвує собою, не дивлячись ні на що.

Отже, авто-образ Джона Мільтона, є чесним, добрим, відважним, мужнім воїном, борцем за справедливість. Але в літературі постмодернізму – в романі Пітера Акройда «Мільтон в Америці» - можна побачити радикально протилежний образ цього письменника. Детальний аналіз саме цього образу є перспективою нашого дослідження.

References

1. Аникин Г, В., Михальская Н. П. История английской литературы. М: 1985. 320 с.
2. Курицын В. Постмодернизм: новая первобытная культура. М: Новый мир. 1992. 231с.
3. Hutcheon, Linda. A Poetics of Postmodernism: History, Theory, Fiction. New York: 1988. 355 p.
4. Jenkins K. *Re-thinking History*. London and New York. 1991. 94 p.